

רפיח

מה היא רפיח ?

רפיח היא העיר הדרומית ביותר ברצועת עזה. היא אחת הערים העתיקות בשטח ארץ ישראל כשהעדויות הראשונות להתיישבות בה מתחילות כבר בתקופת הברונזה (המאה ה-15 לפנה"ס). עם סיום מלחמת העצמאות שלטה בעיר מצרים ואחרי מלחמת ששת הימים - ישראל. במסגרת הסכם השלום עם מצרים נוצרה בעיה מיוחדת עם העיר כיוון שמצרים דרשה שקו הגבול יעבור היכן שעבר בתחילת המאה העשרים, אך רפיח גדלה והתפשטה אל מעבר לגבול הבינלאומי. לכן - עם נסיגת ישראל מסיני נחצתה העיר ונחלקה בין מצרים לרצועת עזה. תחילה הוצבה גדר פשוטה במרכזו של הרחוב שנקבע כקו הגבול ואשר עבר בלב העיר רפיח. בהמשך, עקב הפיכת קו הגבול למוקד מתיחות על רקע האינתיפאדה ועל רקע ההברחות הרבות שהתבצעו במקום, הורחבה רצועת הגבול, הוקמו מכשולים לאורכה ואזור זה הפך לחלק מרכזי מציר פילדלפי.

מהו ציר פילדלפי ?

ציר פילדלפי הוא רצועת חיץ על גבול מצרים-רצועת עזה, שהוקמה עם העברת סיני מישראל למצרים ב-1982 בעקבות הסכם השלום, והוא היה בשליטה ביטחונית ישראלית. (השם "פילדלפי" הוא שם שרירותי שהופיע במפות הקוד של צה"ל) בציר פילדלפי נכלל גם מעבר רפיח, שנועד לאפשר לתושבי רצועת עזה לעבור למצרים, והעניק לישראל אפשרות פיקוח על העוברים במעבר הגבול על מנת לוודא שאינם מבריחים נשק. בתקופת האינתיפאדה הראשונה, בניסיון לעקוף את ציר פילדלפי, חפרו לראשונה הפלסטינים מנהרות להברחת אנשים וסחורות. ציר פילדלפי הפך לזירת קרב אינטנסיבית שבה ירו מחבלים פלסטינים מאות טילים ורקטות נ"ט, הפעילו מאות מטענים וביצעו אלפי אירועי ירי לעבר כוחות ומוצבי צה"ל בציר.

ב-10 בספטמבר 2005 פינה צה"ל את הציר כחלק מ"תוכנית ההתנתקות" והשלמת היציאה מרצועת עזה. ממשלת ישראל החליטה להעביר את הציר לידי המצרים. לאחר יציאת ישראל מרצועת עזה התעצמו ההברחות בציר, והן כללו חומרי נפץ, טילי נ"ט ורקטות ארוכות-טווח, ובהמשך גם תנועת אנשים וסחורות. ההברחות סייעו לחיזוק כוחו הצבאי של החמאס, לקראת ההפיכה הצבאית שערך בקיץ 2007, ובמהלכה השתלט על הרצועה.

מה האתגרים שהפעולה ברפיח יכולה לזמן לכוחות?

לאורך המלחמה ברצועת עזה פינה צה"ל את תושבי צפון ומרכז הרצועה - דרומה. הפינוי נעשה מתוך ניסיון להימנע מפגיעה בבלתי מעורבים. עקב הפינוי התרכזה מרבית אוכלוסיית הרצועה בדרומה ובעיקרה בעיר רפיח, שם שוהים כ-1.4 מיליון פלסטיניים. הפעולה ברפיח מציבה אתגר עבור מדינת ישראל אל מול הקהילה הבינלאומית בהיבט ההומניטרי עקב הצפיפות וריבוי האזרחים במקום.

מה יחסה של מצרים להתרחבות הלחימה לרפיח?

מצרים עוינת את חמאס, בהיותו ארגון דתי קנאי הקשור לתנועת האחים המוסלמים שהוצאה מחוץ לחוק במצרים. אולם, מצריים אינה יכולה להתייחס בשיוון נפש לפגיעה באזרחים פלסטינים בלתי מעורבים כה קרוב לגבולה. המצרים מעדיפים להימנע ממעבר של פליטים מעזה לסיני, ופועלים מול ישראל ומול החמאס על מנת למנוע פעולה צבאית ברפיח שתידחק את העזתים לעברה. על פי דיווחים בתקשורת מצרים מעבה כוחותיה מעבר לגדר הגבול עם רצועת עזה על מנת למנוע ולצמצם הברחה של אנשים, סחורות ותחמושת. בכל תקריות האש בין ישראל לחמאס בעבר שמשה מצריים כמתווך להשגת הסדר, וגם כיום היא מתווכת משמעותית במסגרת השיחות על מתווה לשחרור חטופים.

מה חשיבותה של הפעולה ברפיח?

רפיח מהווה את אחד ממעוזי חמאס האחרונים ברצועת עזה, אחרי שהגיע צה"ל להישגים מרשימים בצפון הרצועה ובמרכזה. הביא לפירוקם של מסגרות בסדרי גודל של גדודים וחטיבות רבות וחיסל בכירים בארגון - רפיח היא אחד האזורים האחרונים בהם מתרכזים כוחות רבים של ארגון הטרור חמאס. כניסה לרפיח ופגיעה בכוחות אלו משמעותית לצורך עמידה במטרות המלחמה.

